

OLYMPIÁDA UDSKÝCH PRÁV

Krajské kolo -kolský rok 2009/2010

XII. ročník

Odpovede

Úloha 1

Občania v demokratickom štáte môžu robiť :

1. len o im zákon dovoľuje	A	N
2. len o im dovoľí Ústava SR	A	N
3. len to, o čom rozhodne parlament a vláda	A	N
4. všetko, o im zákon nezakazuje	A	N

Text k úlohe 2

Šobydlie je nedotknuteľné. Zásahy do nedotknuteľnosti obydlia možno zákonom dovoliť iba vtedy, keď je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu života, zdravia, majetku a práv osôb..ô: (Ústava SR čl. 21)

Úloha

V situáciách rozhodnite ANO/NIE či možno porušiť právo nedotknuteľnosti obydlia

1. Na polícii dostali hlásenie o bitke chlapca v susednom byte	A	N
2. Hasiči vtrhli bez povolenia do bytu uhasiť požiar	A	N
3. Po anonymnom oznámení o týraní ženy v jednom z bytov vtrhla polícia do bytu	A	N
4. Pre podozrenie z prechovávanía drog a pašovaných tovaru urobili policajti bez súdneho povolenia domovú prehliadku	A	N

Úloha 3

Právo na súkromie je jedným zo základných ľudských práv.

Rozhodnite ANO/NIE, či v nasledujúcich situáciách došlo k jeho porušeniu:

1. Na viacerých stredných školách nainštalovali v celej budove monitorovacie systémy.	A	N
2. Peter M. v mobile svojej priateľky prešiel a preposlal si textové správy, ktoré v ňom boli uložené, na svoj telefón.	A	N
3. Novinár bulvárneho časopisu uverejnil fotografie rodinných príslušníkov známeho vysokopostaveného politika.	A	N
4. Pozeranie zdravotných záznamov hospitalizovaného pacienta zamestnancami nemocnice	A	N

Text k úlohe 4

Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené

Cenzúra je neprípustná

Sloboda prejavu a právo vyjadrovať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom.

Ústava SR

Úloha

Rozhodnite pri každej z uvedených možností, či sú v rozpore so slobodou prejavu, zakotvenou v Ústave SR

1. Vláda vydala nariadenie v redakcii každých novín vytvorí pracovné miesto pre osobu, ktorej náplňou práce bude kontrolovať články nepokojujúce vládu. **A** **N**
2. Súdnym rozhodnutím došlo k zákazu vydávania časopisu uverejňujúceho na pokračovanie Mein Kampf. **A** **N**
3. Skupina mladých ľudí na verejnom zhromaždení otvorene vyjadrovala podporu neonacistickej strane. **A** **N**
4. Polícia zakročila voči mladíkovi, ktorý vykrikoval na námestí urážlivé slová proti premiérovi a prezidentovi. **A** **N**

Úloha 5

Posúďte a rozhodnite pri každom z nasledujúcich inzerátov, či má diskriminačný charakter:

1. Prijmeme asistentku na marketingové oddelenie, STMs maturitou, znalosť PC, vek do 25 rokov. **A** **N**
2. Prijmeme útovníka/ku, STMekonomického zamerania, znalosť AJ, prax v podvojnom účtovníctve, znalosť práce s PC. **A** **N**
3. Hľadáme učiteľa/ku na katedru jazykov, VTM tretí stupeň, znalosť cudzieho jazyka, bezdetnosť, trvalý pobyt Bratislava. **A** **N**
4. Stredná priemyselná škola polygrafická hľadá učiteľa a informatiky, VTM aprobácia INF, prax vítaná. **A** **N**

Úloha 6

Rozhodnite, v ktorých prípadoch došlo k porušeniu ľudských a občianskych práv vyplývajúce z Ústavy SR?

1. V parlamentných voľbách zakázali voliť Ibrahimovi z Jemenu, ktorý má na Slovensku trvalý pobyt. **A** **N**
2. Učiteľia v krajine nie sú spokojní s pracovnými podmienkami a rozhodli sa štrajkovať. **A** **N**
3. Zákonodarné orgány prijali zákon, podľa ktorého je školská dochádzka povinná pre všetky deti od 6 do 16 rokov. **A** **N**
4. Zákon ukladá povinnú organizáciu pracujúcich v odboroch. **A** **N**

Úloha 7

Odpovedajte na uvedené otázky ÁNO/NIE, či ide o súlad s ľudskými právami:

1. Bezplatné základné a stredné vzdelanie je voľným právom. **A** **N**
2. Učiteľka vám môže zatajiť, ako oznámkovala vaše vedomosti. **A** **N**
3. V školskom poriadku sa na chlapcov presadil zákaz nosenia dlhých vlasov. **A** **N**
4. Riaditeľstvo súkromnej školy má právo prikázať nosiť rovnaké. **A** **N**

Úloha 8

Rozde te nasledujúce výroky na pravdivé a nepravdivé:

Vo by vyjadrujú mienku ob anov.	A	N
Vo by zaru ujú kvalitnej-ie personálne obsadenie parlamentu a vlády.	A	N
Vo by sú zárukou sociálnej spravodlivosti v krajine.	A	N
Vo by odrážajú politické rozlofenie síl v krajine.	A	N

Text k úlohe 9

šPeti né právo sa zaru uje. Každý má právo sám alebo s inými obraca sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiados ami, návrhmi a s afnos ami.õ (Ústava SR 1. 27)

Úloha

Uve te, v ktorých z uvedených prípadoch je petícia v rozpore s Ústavou SR?

1. Politická strana počas predvolebnej kampane iniciovala petíciu za legalizáciu mäkkých drog. A N
2. Nadácia Deti Zeme zorganizovala petičnú akciu za zákaz výstavby dia nic cez chránené krajinné územie. A N
3. Súd vydal rozsudok o vine obľalovaného. Jeho rodina presved ená o jeho nevine, iniciovala petíciu za zmenu rozsudku. A N
4. Ob ania spísali petíciu proti výstavbe skládky odpadu vo svojej obce. A N

Úloha 10

Rozhodnite ÁNO/NIE, ktoré z nasledujúcich výrokov sú rasistické, xenofóbne?

1. V-etcí í ania majú inú farbu kofle A N
2. V-etcí Vietnamci sú priekupníci a -pekulanti A N
3. V-etcí Arabi sú teroristi A N
4. V-etcí Rómovia sú neprispôsobiví a nevzdelaní A N

Úloha 11

Ktoré z uvedených práv zakotvené v Ústave SR, umožňujú ob anom aktívne sa zú ast ova na správe verejných vecí

1. volebné právo (alebo právo voli) A N
2. petičné právo A N
3. právo na odpor A N
4. právo na prejav A N

Úloha 12

Rozhodnite, ktoré z uvedených práv patrí do prvej generácie ľudských práv:

1. právo na život v mieri A N
2. právo na prácu A N
3. právo na vzdelanie A N
4. právo na súkromie A N

Úloha 13**K pojmom prira te prislúchajúce charakteristiky:**

1. Predsudok	B
2. Xenofóbia	C
3. Rasizmus	D
4. Tolerancia	A

- A. Re-pektovanie cudzieho názoru, zná-anlivos , trpezlivos .
- B. Pohrdlivý afl nepriate ský postoj, hotová my-lienka (vlastný názor) o osobe alebo skupine osôb bez dostato ného poznania a dôvodu.
- C. Strach, nenávis k cudzincom.
- D. Nenávis vo i u om inej rasy, utlá anie inej rasy.

Úloha 14**Prira te organizácie ochra ujúce udské práva k dátumom ich vzniku:**

1. 1945	A. Rada Európy	B
2. 1995	B. Vznik OSN	C
3. apríl 1949	C. OBSE	D
4. máj 1949	D. Vznik NATO	A

Úloha 15**K uvedeným orgánom prira te organizáciu, do ktorých patria:**

1. Európsky súdny dvor	D
2. Medzinárodný súdny dvor	A
3. Európsky súd pre udské práva	C
4. Severoatlantická rada	B

- A. OSN
- B. NATO
- C. Rada Európy
- D. Európska únia

Úloha 16**Prira te k charakteristikám správne pojmy:**

1. Obfalo vaného povaľova za nevinného afl do dokázania mu viny. je	D
2. Rasovú diskriminácia nebelo-ského obyvate stva v Afrike, alebo oddelenie ernochov od belochovo voláme	C
3. Zrovnoprávnenie, oslobodenie, získanie nezávislosti je	A
4. Vyhladzovanie fiidov aj príslu-níkov iných národov nacistami bol	B

- A. emancipácia
- B. holokaust
- C. apartheid
- D. prezumpcia nevinny

Úloha 17

K medzinárodným organizáciám priradiť skupinu práv, ktorú organizácia ochraňuje

1.	Rada Európy	D
2.	Unicef	A
3.	UNHCR	B
4.	Amnesty International	C
-
A.	práva detí alebo detské práva
B.	práva utečencov
C.	politické práva, práva politicky prenasledovaných
D.	všetky ľudské práva a slobody

Úloha 18

Ústava SR priznáva základné ľudské práva a slobody:

- A. Každému
- B. Osobe staršej ako 18 rokov
- C. Len občanom Slovenskej republiky
- D. Všetkým, s trvalým pobytom v SR

Úloha 19

Rozhodnite, ktorý z dokumentov upravujúcich problematiku ľudských práv v roku 2009 oslávil 20. výročie:

- A. Európsky dohovor na zabránenie mučení a neľudského zaobchádzania
- B. Dohovor o právach dieťaťa
- C. Dohovor o ochrane ľudských práv
- D. Európska sociálna charta

Úloha 20

Môže právo a slobody ľuďa v demokratickej spoločnosti obmedziť?

- A. nemôže, lebo Všeobecná deklarácia ľudských práv priznáva každému ľuďa základné práva a slobody
- B. môže ich obmedziť ktorýkoľvek orgán štátnej správy alebo samosprávy aj bez zákonného podkladu
- C. môže ich obmedziť len na základe zákona, ak by pri ich uplatnení hrozilo, že budú obmedzené alebo ovplyvnené práva iných
- D. môže ich obmedzovať na základe rasy, druhu pohlavia, národnosti, výšky majetku, spoločenského postavenia

Úloha 21

Medzi práva menšín a etnických skupín, ktoré zaručuje Ústava Slovenskej republiky, nepatrí:

- A. právo na zakladanie politických strán na národnostnom princípe
- B. právo na narušovanie zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky
- C. právo používať jazyk národnostnej menšiny v úradnom styku
- D. právo navštevovať školu s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny

Úloha 22

Zruši trest smrti odporu il dokument:

- A. Ústava Slovenskej republiky
- B. Všeobecná deklarácia ľudských práv
- C. **Európsky dohovor o ochrane ľudských práv**
- D. Európsky dohovor na zabránenie mučení alebo trestania

Úloha 23

Jedným zo základných ľudských práv je sloboda prejavu. Vyberte tú z možností, ktorá platí pri jej presadzovaní:

- A. sloboda prejavu nie je nikdy obmedzená, svoje názory môžeme vyjadrovať bez ohľadu na práva a slobody iných ľudí
- B. slobodne sa môžeme vyjadrovať len dospelí, keďže je zakázané myslieť si, čo chcú, a slobodne to vyjadriť
- C. **sloboda prejavu je obmedzená, nemôžeme prejavovať neslušné, urážlivé, diskriminačné i niekoho zneuctvujúce názory**
- D. slobodne sa môžeme vyjadrovať len niektoré skupiny ľudí (politici, podnikatelia, poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, členovia vlády, poslanci miestnych zastupiteľstiev, novinári, televízni a rozhlasoví moderátori)

Úloha 24

Ktorá z uvedených charakteristík najpresnejšie vystihuje pojem diskriminácia?

- A. pohrdlivý postoj k osobe, ktorá patrí do určitej skupiny (metalisti, reperi, pankáči...)
- B. **nerovnaké a nedobré zaobchádzanie s ľuďmi i celými skupinami zo strany tých, ktorí sa sami cítia byť uprednostovaní**
- C. nezaujíma o problémy iných ľudí
- D. povrchné posudzovanie ľudí len na základe ich vonkajšieho vzhľadu, oblečenia, majetku, spoločenského postavenia

Úloha 25

Vyberte z ponúkaných možností tú kombináciu slov, kde sú uvedené základné ľudské práva:

- A. právo na odpočinok, slobodnú voľbu povolania, slušné pracovné podmienky
- B. právo na bývanie, základné vzdelanie a základnú lekársku starostlivosť
- C. **právo na život, listové tajomstvo, osobnú slobodu a bezpečnosť**
- D. právo na zdravé životné prostredie a právnu ochranu

Úloha 26

Ak chcete vy a vaši rodičia vedieť, aké sú vaše a ich práva a povinnosti, dozviete sa to na záver školského roka:

- A. zo školského vzdelávacieho programu
- B. **z vnútorného poriadku školy**
- C. z triednej knihy a klasifikačného záznamu
- D. zo školskej web stránky

Úloha 27

Vyberte z ponúkaných možností tú kombináciu slov, ktorá obsahuje všetky názvy orgánov, na ktoré sa môže občan Slovenskej republiky obrátiť, ak chce ochrániť svoje ľudské práva:

- A. súdy, Národná rada Slovenskej republiky, Európska komisia, Európsky súd pre ľudské práva, ombudsman (verejný ochranca ľudských práv),
- B. Národná rada Slovenskej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky, Európsky súd pre ľudské práva, súdy, ombudsman (verejný ochranca ľudských práv),
- C. **súdy, Ústavný súd Slovenskej republiky, Európska komisia, Európsky súd pre ľudské práva, ombudsman (verejný ochranca ľudských práv),**
- D. vláda Slovenskej republiky, súdy, Ústavný súd Slovenskej republiky, Európsky parlament, ombudsman (verejný ochranca ľudských práv).

Úloha 28

Môže byť fiak základnej koly trestne stíhaný a odsúdený v spravodlivom súdnom procese na trest odňatia slobody, keď sa dopustí trestného činu?

- A. Nemôže, pretože je považovaný za dieťa.
- B. Za trestný čin môže byť odsúdený všetci fiaci základnej koly bez ohľadu na vek, pričom sa pri určovaní výšky trestu na nich prihliada ako na mladistvých.
- C. **Za trestný čin môže byť odsúdený len fiaci, ktorí dosiahli 14 rokov veku, pričom sa pri určovaní výšky trestu na nich prihliada ako na mladistvých.**
- D. Za trestný čin môže byť odsúdený len fiaci, ktorí dosiahli 15 rokov veku, pričom sa pri určovaní výšky trestu na nich prihliada ako na mladistvých.

Úloha 29

Ústava Slovenskej republiky, základný zákon národa, v ktorom sú zahrnuté aj základné ľudské práva a slobody občanov, vstúpila ako celok do platnosti?

- A. 1. septembra 1992
- B. 28. októbra 1918
- C. 17. júla 1992
- D. **1. januára 1993**

Úloha 30

S tým, že si v demokratickej spoločnosti môžeme slobodne uplatňovať svoje práva, neodmysliteľne súvisí

- A. zodpovednosť za naše konanie,
- B. možnosť výberu, či budeme brať ohľad na práva iných ľudí,
- C. **povinnosť rešpektovať práva iných,**
- D. uplatňovanie našich práv nie je nijakým podmienené.

Úloha 31

Môžu práva a slobody človeka v demokratickej spoločnosti obmedziť?

- A. Nemôžu, lebo Všeobecná deklarácia ľudských práv priznáva každému človeku základné práva a slobody.
- B. **Môžu ich obmedziť len na základe zákona, ak by pri ich uplatňovaní hrozilo, že budú obmedzené alebo ovplyvnené práva iných.**
- C. Môže ich obmedziť ktorýkoľvek orgán štátnej správy alebo samosprávy aj bez zákonného podkladu.
- D. Môžu ich obmedzovať na základe rasy, druhu pohlavia, národnosti, výšky majetku, spoločenského postavenia.

Úloha 32**Medzi hospodárske práva nepatrí:**

- A. právo na slobodnú voľbu povolania
- B. právo na prácu
- C. **právo zhromažďovať sa a spolčovať sa**
- D. právo na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania

Úloha 33**Ktoré z nasledujúcich tvrdení charakterizujú práva občanov v Európskej únii?**

- A. Občania členského štátu EÚ môžu platiť vo všetkých členských štátoch za tovary a služby svojou národnou menou
- B. **Občania EÚ majú možnosť hľadať si pracovné príležitosti a pracovať vo všetkých členských štátoch EÚ.**
- C. Voľby svojich zástupcov do Európskeho parlamentu môžu len občania piatich najväčších štátov EÚ
- D. Občan EÚ nemá právo prihlásiť sa k trvalému pobytu v inom členskom štáte EÚ

Úloha 34**Koľko rokov musí mať občan Slovenskej republiky ak chce byť :**

- A. prezidentom40
- B. verejným ochrancom ľudských práv35
- C. ústavným sudcom40
- D. poslancom parlamentu.....21

Úloha 35**V Ústave SR je zakotvený inštitút verejného ochrancu práv.****Napíšte:**

1. Aké cudzie slovo označuje túto funkciu? **ombudsman**
2. Kto v SR vykonáva túto funkciu v súčasnosti? **Pavol Kandrá**

Spolu 90 bodov